

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΔΡΟΜΩΝ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΚΟΥΤΑΡΟΥ – ΔΗΜΟΥ ΠΕΤΡΑΣ

ΣΥΜΙΝΗΣ Ν.

Δημοτικό Σχολείο Σκουτάρου Δ/ση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Λέσβου
e-mail: siminis@sch.gr

ΕΚΤΕΝΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αρχικά οι μαθητές κατέγραψαν τα μονοπάτια και διερεύνησαν τόσο το φυσικό περιβάλλον τους όσο και τα πολιτιστικά οικονομικά τους στοιχεία. Η διερεύνηση αυτή έγινε μέσα από βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την περιοχή, και με συλλογή στοιχείων από διάφορες πηγές (τοπικοί φορείς, κάτοικοι, σχετικά βιβλία κ.λ.π.) και με διαλέξεις από ειδικούς.

Στη συνέχεια έγινε χαρτογράφηση της περιοχής, ακολούθησαν επισκέψεις στα μονοπάτια, και στο τέλος τα παιδιά έκαναν τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις τους για την βελτίωσή τους. Συγχρόνως σε κάθε διαδρομή γινόταν βιντεοσκοπήσεις - φωτογραφήσεις - παρατηρήσεις απομακρυσμένων τοπίων και της χλωρίδας και πανίδας των περιοχών, συμβολικοί καθαρισμοί και τοποθέτηση πινακίδων σε επιλεγμένα σημεία για τη σήμανση περιοχών και μονοπατιών. Για όλες τις δραστηριότητες οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες με συγκεκριμένες αρμοδιότητες η κάθε μια και συγκεκριμένα καθήκοντα.

Τέλος διερευνήθηκε η δυνατότητα ανάδειξης των μονοπατιών με τη συνεργασία του Δήμου Πέτρας και άλλων φορέων της περιοχής (π.χ. φορέων τουρισμού, συλλόγων), μέσω συγκεκριμένων δράσεων όπως κατασκευή CD-ROM, ιστοσελίδας, εντύπων, παρουσιάσεων για προώθηση του υλικού σε κατοίκους και επισκέπτες της περιοχής.

SYMINIS N.

e-mail: siminis@sch.gr

ABSTRACT

First pupils registered the paths and researched the natural environment and their cultural and financial elements. This research was done by bibliographic references about the area and by collecting elements from several sources (local associations, books etc) and from lectures by specialists.

Secondly map making of the area was done, then visits to the paths and at the end children made their observations and proposals for improvement. Meanwhile in every walking, videos and photographs were taking, observations of distant sites, plants and animals of the places and symbolic cleaning and placing of signs with the names of paths and areas. For all activities pupils were separated in teams with certain competences for each.

At last in cooperation with Municipality of Petra and local tourist and cultural associations was tried the exhibit of the paths, through many kind of actions, like CD-ROM, web page, prospects and presentations for promotion of the material to locals and visitors of the area.

Λέξεις κλειδιά: περιβαλλοντικό μονοπάτι, πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, Δήμος Σκουτάρου.

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

- Παιδαγωγικά
- Εκπαιδευτικά
- Κοινωνικά
- Ψυχαγωγικά

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γνωστικοί

- Να γνωρίσουν οι μαθητές το τοπικό φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον τους και να αποκτήσουν γνώσεις για το τοπικό τους περιβάλλον που δεν καλύπτονται από το σχολικό πρόγραμμα .
- Να συλλέξουν πληροφορίες σχετικά με τη χλωρίδα και πανίδα, τα κτίσματα και απομεινάρια του παρελθόντος των ξεχασμένων μονοπατιών.
- Να ταξινομήσουν τις παραπάνω πληροφορίες.
- Να χαρτογραφήσουν την περιοχή.
- Να κατανοήσουν τους λόγους ερήμωσης της περιοχής.
- Να κατανοήσουν ότι η βιώσιμη ανάπτυξη μιας περιοχής είναι υπόθεση συνεργασίας όχι μόνο των φορέων αλλά και των πολιτών .
- Να καταγράψουν την περιβαλλοντική υποβάθμιση ορισμένων τοποθεσιών των μονοπατιών (αλόγιστη και ανεξέλεγκτη ρίψη απορριμμάτων).
- Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις υπολογιστών.

Συναισθηματικοί

- Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.
- Να δημιουργήσουν στενή σχέση με τη φύση.
- Να «αγαπήσουν » το χώρο που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν.

Ψυχοκινητικοί

- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης.
- Χρήση υπολογιστών – ίντερνετ.
- Να ακούσουν και να αναπαράγουν τους ήχους της φύσης.
- Να αφουγκραστούν και να ψηλαφίσουν τη φύση και ότι άλλο συναντήσουν στην εξερεύνηση του πεδίου.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες χρήσης των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν για τις διάφορες κατασκευές .

Συμμετοχικοί

- Να καλλιεργηθεί το πνεύμα συνεργασίας συλλογικότητας και ομαδικότητας ώστε οι σχέσεις να μην είναι ανταγωνιστικές.
- Να λένε τη γνώμη τους και να σέβονται την άποψη των συμμαθητών τους.

Κοινωνικοί:

- Να συνδεθεί το σχολείο με την καθημερινή ζωή και την ευρύτερη κοινωνία .
- Να ενδιαφέρονται για την επίτευξη κοινών στόχων.

Επιστημονικοί:

- Να εξοικειωθούν με την επιστημονική έρευνα και μεθοδολογία.

Αυτομορφωτικοί:

- Να μάθουν να ψάχνουν στα βιβλία, στο Internet και να επιλέγουν εκείνα που χρειάζονται

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

- Μέθοδος Project (Στάδια της μεθόδου: Επιλογή του θέματος,- Συνολική εξέταση του θέματος για τη διεξαγωγή ερωτημάτων - Συστηματικότερη οργάνωση των δραστηριοτήτων- Κατανομή των

δραστηριοτήτων σε ομάδες - Αλληλοενημέρωση ομάδων - Τελική σύνθεση, καταγραφή συμπερασμάτων- κοινοποίηση στην κοινότητα)

Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των σταδίων της μεθόδου θα χρησιμοποιηθούν και άλλες μέθοδοι ή τεχνικές:

- Ιδεοθύελλα
- Μελέτη πεδίου
- Περιβαλλοντικό μονοπάτι
- Συζήτηση
- Διάλεξη
- Χρήση οπτικοακουστικών μέσων
- Επισκόπηση (Χρήση ερωτηματολογίων)
- Παιχνίδια ρόλων
- Αποσαφήνιση αξιών

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

12/2003 Δημοτικό Σχολείο: Οργάνωση ομάδων (Γεωγράφοι, Ερευνητές, Δημοσιογράφοι Φωτογράφοι, Ταμίες, Α' Βοήθειες, Ζωγράφοι), συζητήσεις για τρόπους εργασίας. Στοχοθεσία

- 1/2004 Δημοτικό Σχολείο, Σκουτάρος : Συγκέντρωση άλλου υλικού(από Δήμο, φορείς, ίντερνετ). Διαλέξεις
- 3/2004 Δημοτικό Σχολείο: Ταξινόμηση υλικού – Κατασκευή πινακίδων - Οργάνωση και προγραμματισμός επισκέψεων.
- Εκδρομή πεδίου – Περιβαλλοντικά μονοπάτια
- 1^ο Μονοπάτι : Άναξος –Αμπέλια –Σκουτάρος (παλιά διαδρομή, παραθαλάσσιες περιοχές, πέρασμα από την περιοχή Σέλες, όπου βρίσκονται αρχαία ερείπια)
- 2^ο Μονοπάτι: Άναξος – Αυλάκι Πέτρας (παραθαλάσσια διαδρομή- χρήση από τουρίστες).
- 4/2004 Κατά τόπους: Μελέτη Πεδίου, περιβαλλοντικά μονοπάτια.
- 3^ο Μονοπάτι: Λαφιώνα- Ξωκλήσι Αγίου Αλεξάνδρου (ορεινή διαδρομή , ιστορικό εξωκλήσι)
- 4^ο Μονοπάτι: Σκουτάρος –Ξωκλήσι Ταξιάρχη (ορεινή διαδρομή, περιοχή κτηνοτροφίας, εντυπωσιακή θέα)
- 5^ο Μονοπάτι: Πέτρα – Παλιό Υδραγωγείο (παραδοσιακό χτίσιμο πέτρας)
- Συγχρόνως σε κάθε διαδρομή θα γίνεται Βιντεοσκόπηση - φωτογράφιση - συμβολικός καθαρισμός των περιοχών - Τοποθέτηση πινακίδων σε επιλεγμένα σημεία.
- 5/2004 Δημοτικό Σχολείο – Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων -κατασκευή, δημιουργία εντύπων, αφισών.
- Δημ Σχολείο - Εργαστήριο Πληροφορικής :Δημιουργία CD-ROM, DVD, δημιουργία ιστοσελίδας.
- 6/2004 Σε κατάσταση της περιοχής Ανάξου: Παρουσίαση του υλικού σε τουριστικούς φορείς .
- 6/2004 Δημοτικό Σχολείο Παρουσίαση όλης της εργασίας .
- Καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος: Μαθήματα Πληροφορικής.

5. ΔΡΑΣΕΙΣ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- Ενημέρωση των κατοίκων από τους μαθητές για τη δράση, καθώς και με τοιχοκόλληση αφισών στα χωριά.(3-6/2004).
- Κατασκευή πινακίδων και τοποθέτησή τους για σήμανση των μονοπατιών.
- Συμβολικός καθαρισμός μονοπατιών (4/2004)
- Εκτύπωση πληροφοριακών φυλλαδίων (προσπέκτους) και διανομή τους σε καταστήματα της περιοχής για περαιτέρω προώθηση τους σε επισκέπτες κατά τους καλοκαιρινούς κυρίως μήνες. (5-8/2004)
- Παρουσίαση του υλικού σε τουριστικούς φορείς (Κατάστημα στην Άναξο 6/2004)

- Ημερίδα με προσκλήσεις φορέων. (6/2004 Δημοτικό Σχολείο).
- Προβολή της από τα τοπικά μέσα.(Ραδιοφωνικός σταθμός, τηλεοπτικό κανάλι, εφημερίδες, περιοδικά)
- Δημιουργία ιστοσελίδας (προβολή δράσης).

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Αρχική Αξιολόγηση (Διερεύνηση)

- Ερωτηματολόγια για τη διερεύνηση των γνώσεων και των στάσεων των μαθητών σχετικών με το θέμα.

Διαμορφωτική Αξιολόγηση

- Τήρηση ημερολογίου
- Συζητήσεις ανάμεσα στην ομάδα τόσο την παιδαγωγική όσο και τη μαθητική σχετικά με τις δυσκολίες ,τα εμπόδια αλλά και τις ευχάριστες και δημιουργικές φάσεις του προγράμματος που θα αντιμετωπίζουμε τόσο μεταξύ μας όσο και με τους άλλους.
- Με παρατήρηση της συμπεριφοράς του ενδιαφέροντος των μαθητών καθώς και τον τρόπο αντίδρασής τους σε συγκεκριμένα προβλήματα.
- Με τη μελέτη των εικαστικών ή άλλων κατασκευών.

Τελική αξιολόγηση

- Θα δοθεί το αρχικό ερωτηματολόγιο (γνώσεων –στάσεων)
- Συζητήσεις όπου θα κατατεθούν οι εμπειρίες που αποκόμισαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ο αντίκτυπος της εργασίας στην τοπική κοινωνία ήταν πολύ μεγάλος. Μονοπάτια ξεχασμένα απ' το χρόνο εξερευνήθηκαν απ' τα παιδιά, συντηρήθηκαν και καθαρίστηκαν από υπηρεσίες φορέων, αναδείχθηκαν και προβλήθηκαν στους πολυάριθμους επισκέπτες της περιοχής Έλληνες και ξένους.

Αναδείχθηκαν επίσης τα πολιτιστικά, ιστορικά και οικονομικά στοιχεία της περιοχής απ' όπου διέρχονται τα μονοπάτια (παραδοσιακά γεφύρια, αρχαία ερείπια , παραδοσιακές βρύσες, λιθόστρωτα, αγροτική οικονομία, κα.)

Προωθήθηκαν εναλλακτικές μορφές τουρισμού (οικολογικός, περιπατητικός κ.α.) πέρα απ' τους συνηθισμένους όχι μόνο στους τουρίστες αλλά και στα παιδιά που θα είναι οι αυριανοί οργανωτές και διοικητές της περιοχής τους.

Εκδόθηκε αφίσα (**Φωτογραφία 1**) και προσπέκτ (ενημερωτικό φυλλάδιο) (**Φωτογραφία 2**) σε 2 γλώσσες (ελληνικά – αγγλικά) με χάρτη και ενδιαφέρουσες τοποθεσίες και μονοπάτια το οποίο ήταν απαραίτητο μια που δεν υπήρχε άλλο για την περιοχή.

Επίσης δημιουργήθηκαν CD-ROM πολυμέσων και ιστοσελίδα με στοιχεία απ' την εργασία τα οποία ήδη χρησιμοποιούνται σε άλλες ιστοσελίδες και εκδόσεις φορέων και ιδιωτών της περιοχής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αξιώτης Μ. (1995), *ΠΕΡΙΠΛΩΝΤΑΣ ΣΤΗ ΛΕΣΒΟ*
- 2.ΕΤΑΛ (2004), Ανασύρθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2004 από: <http://www.etal-sa.gr>
- 3.Κ.Π.Ε. Μακρινίτσας (2005), Ανασύρθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2005 από: <http://users.otenet.gr/~kpe>

ΧΑΡΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ REGION MAP

1. Περίοχη Κορίνθου: Μόνο απ' το Σκουτάρο παίρνεις το μονοπάτι για το βουνό Κορίνθου. Ο δρόμος είναι βρώσιμος και για αυτοκίνητο ή μηχανάκι. Μεταβαίνει την υπέρβαση στα όρη της περιοχής. Με βήμα κομμάτι με πρόβατα και κατσίκες και θα κοιτάξεις ψηλά στο βουνό της. Τα βουνά σου είναι παρακρυφωμένα από ακατέργαστα πέτρινα. Ψάξε για τον κορμό που έχει ανθρώπινη μορφή (στέφανο με το θρόνο) ή για ένα βλάστημα που έγινε έτσι όταν οδύη τη γάχη με νερό. Αν είναι ταπεινά βήμα κομμάτι απ' τα άγρια όρη σου ζουν ελάφια και αγριόχοιρα.

2. Περίοχη Τσιχράδας: Βγαίνοντας απ' το Σκουτάρο προς Φύλα θα δεις χαρακτηριστικό προς τα δεξιά που κοιτάζουν στην παραλία Τσιχράδας. Στη δεξιά πλευρά της παραλίας η οποία είναι ερημική και εντείνονται για καλύτερη θέα από ερημική περιοχή, υπάρχει το γραφικό βουνό της Αγίας Παυλίνας που ονομάζεται μενίδα και η περιοχή της 27 Ιουλίου. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν σπηλιές και παλιό κελό και βλάστηση με μέρη που μερικά νερά καταλήγουν για σπογγώδη μερικά ποτά.

3. Καλιεϊκή - Αμπελία: Από την Άνδαξη ακολουθώντας το μονοπάτι για Καλιεϊκή όπου θα δεις παλιές της παλιάς Άνδαξης με τα στενά βουνοειδή, τους λαχανόκηπους (παλιούς) και τα γραφικά σπήλαια (κοιλιά), θα πάρεις τον παλιό δρόμο για Αμπελία (ήτοι με τα πέδιλα). Θα συνεχίσεις προς τα Παλιόπυλα, μια παραλία σφαιρική με πέτρινα πέδιλα (βλάστηση) και θα συνεχίσεις με μεγάλη προσοχή γιατί θα βυθίζεις στην άμμο του γκρεμού. Στην περιοχή βλάστηση φρούτων αρχαίας παρασκευασμένης. Στη Αμπελία όπου υπάρχει παλιό κελό και παλιό κελό με μέρη νερά μπορείς να πίνεις και μερικοί σπογγώδη απ' το Σκουτάρο ή στην περιοχή 5. Θα αγοράσεις την Άνδαξη.

4. Άγιος Αλεξάνδρος: Ένα χιμ. μετά τη διασταύρωση της Λαϊφονας προς Καλιεϊκή υπάρχει γραφικός δρόμος προς τα δεξιά που οδηγεί στο βουνό του Αγίου Αλεξάνδρου, όπου υπάρχουν γραφικά παλαιολιθικά μνημεία. Περπατώντας την γραμμή κορυφών του βουνού σου απ' το βουνό της. Η διαδρομή είναι δύσκολη αλλά θα σου δώσει απ' την θέα ολόκληρη περιοχή Πέτρας.

5. Άνδαξη: Αν ήθελες να πάει απ' την Άνδαξη στην Πέτρα ή να αντισταθεί και να αρχίσει η υπέρβαση, δεν χρειάζεται να παραινέσει για το ήλιο. Μπορείς να παραινέσεις κατά μέρος της σπηλιάς. Θα δεις γραφικά τα καλαμάκια του βουνού σου, κομμάτι σου είναι απ' τις πέρες της σπηλιάς και όπου σου φαίνεται μπορείς να κόψεις μια σπηλιά βουνοειδή και συνεχίσεις. Αν ήθελες ή μάλιστα σου Άνδαξη υπάρχουν γραφικά τα βουνά για να παραινέσεις.

1. Korinthia Region: In Skoutaros, you follow the path (that leads) to the mountain of Korinthos. The road is possible by both car and bike. From Korinthos, you will admire the splendid view of the whole area, you will see flocks of sheep and goats, and you will end up high in the country church of Taxiarchis which is surrounded by unprocessed plane trees. You should also look for the trunk of a tree with a human shape (there is a legend about a shepherd who turned out to be like that when he saw fairies), and go for big crabs found in the springs. If you are lucky enough, you will see, further up the mountain, some of the wilder horses wandering around trees.

2. Tsichrada Region: As you head from Skoutaros towards Fila, take the dirt-road on your right, which leads to Tsichrada beach. The right end of the beach is secluded and, therefore, suitable for those people who enjoy swimming in quiet beaches. There is also the picturesque country church of Saint Paulina on whose great festivities are held to honour his memory on the 27th of July. On the other end of the beach, there are houses and tavernas, the shallow swallows families with young children to swim fearlessly.

3. Kaliteik - Ampelia: From Anaxos, you follow, on foot, the old way to Kaliteik. The narrow little streets, the kitchen gardens (housades) and the picturesque little summer houses (koulies) remind the picture that Anaxos had a few years ago. First, you will cross across Palampyla beach which is covered by big pebbles (stones), and you will continue your way with great caution as you will be walking on the edge of the cliff. In this region, there are the ruins of an ancient watch tower. You can also go to Ampelia from Skoutaros, or turning right after Anaxos either by car or on foot. In Ampelia, there is a holy well, and there is also a taverna.

4. Agios Alexandros: Just after the Laifona crossing towards Kaloni, there is a dirt-road on your right, that leads to the country-church of Saint Alexander. There you will find the ruins of an old-Christian monastery. You should also take notice of the plane tree's huge hollows outside the church. It is not an easy walk but the splendid view of the whole area of Petra will, surely, make it worth the effort.

5. Avlaki: If you enjoy walking, you don't need to wait for the bus or a taxi to get to Petra from Anaxos and vice versa; you can walk along the coast in Avlaki. You will watch, then, fishermen clearing their nets, and little crabs hiding beneath the rocks and, remember, if you feel hot, have a short break and take a dip before you go on. If you are both thirsty or hungry, there are some tavernas to get a drink or have something to eat.

Φωτογραφία 1.

WALKING
Nature walks in
Petra - Anaxos - Skoutaros region

ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ
Μονοπάτια και Τοποθεσίες
γύρω από Πέτρα - Άναξο - Σκουτάρο

ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΚΟΥΤΑΡΟΥ 2003-04

Φωτογραφία 2. (Εξωτερικό προσπίκτ)